

Katsaus Hinku-kuntien ilmastotekoihin vuodelta 2023

Hinku-verkoston kevätpäivä 29.5.2024

Laura Saikku, Suomen ympäristökeskus

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Tämän esityksen sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja CINEA / Komissio ei ole vastuussa esityksen sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

Kooste Hinku-kuntien ilmastotoimista

- Tarkoituksena seurata Hinku-kuntien ilmastotyötä
- Levittää tietoa tehdyistä toimista & hyvistä käytännöistä
- Lähteenä kuntien kyselyllä ilmoittamat top 3 mielletyt ilmastoteot
- Tänä vuonna kerättiin myös mahdollistavia toimia sekä pitkän aikavälin vaikuttavimpia toimia
- Koosteessa mukana 2023 toimet
- Jatkoaskeleena parhaimmat toimet Kestävyysoikka-palveluun
- Lisäksi viedään tarkempi lista kaikista toimista nettiin:
  - [Hiilineutraalisuomi.fi](https://hiilineutraalisuomi.fi) > Ilmastotyö > Ilmastotoimenpiteitä

Energia 1/2

Kaukolämpö & hukkalämpö

- ▶ Energiatuotannon tehokkuuden parannukset (Kokkola)
- ▶ Teollisuuden hukkalämmön talteenotto (Hamina)
- ▶ Maalämmön ja kaukolämmön yhdistävä hybridimalli Kampuskorttelin Energiakeskuksessa (Kotka)
- ▶ Kaukolämmön tuotannossa turpeesta puun ja sivuvirtojen polttoon (Kemi)
- ▶ Erilliskaukolämpöverkossa käyttöön IVLP lämmöntuotannossa (Hyvinkää)

Energiantuotanto

- ▶ Tuulivoimapuiston perustaminen (Posio)
- ▶ Hartwallin biokaasulaitoksen käyttöönotto (Lahti)
- ▶ Aurinkosähköjärjestelmä päiväkodille, terveyskeskukselle, toimistorakennukselle (Valkeakoski), jätevesipuhdistamolle (Joensuu, Lohja, Rääkkylä), uimahallille (Raahe, Vantaa), koululle (Porvoo, Vantaa), ruokapalveluiden keskuskeittiölle (Lohja)
- ▶ Aurinkovoimaloiden täydennysrakentaminen (Ii)
- ▶ Kunnan yritysten investoinnit aurinkovoimaan (Kitee, Laitila)
- ▶ Päätös aurinkopaneelien hankinnasta (Posio)

Energia 2/2

Katu- ja ulkovalaistus

- ▶ Ulkovalaistuksen uusinta LED-valaisimiin (Eurajoki, Ii, Kitee, Kouvola, Kärkölä, Loimaa, Pieksämäki, Pälkäne, Siuntio, Urjala, Viitasaari)
- ▶ Katuvalaistuksen saneeraus ja ohjausjärjestelmän uusiminen (Hyvinkää)

Energiantehokkuus ja -säästö

- ▶ Pienkoneiden käyttövoimissa polttomoottorista sähköön (Urjala)

Rakennukset ja kiinteistöt 1/2

Energiatehokkuus & -säästö

- ▶ Siirtyminen LED-valaistukseen (Naantali, Paimio, Pori, Pälkäne, Raahe, Raasepori, Rääkkylä, Vantaa, Viitasaari)
- ▶ Ilmanvaihtojen säädöt ja optimointi (Kotka, Lahti, Raasepori, Viitasaari)
- ▶ Kiinteistöjen käyttöajan ulkopuolinen lämpötilojen lasku (Seinäjoki)
- ▶ Kiinteistöautomaation optimoinnit (Kokkola)
- ▶ Energiansäästötoimenpiteet (Hollola, Hämeenkyrö, Kouvola)
- ▶ Kiinteistöjen lämmitys- ja ilmastointitekniikan edistäminen (Heinola, Raasepori)

Lämmitystavan vaihto

- ▶ Vesilaitoksessa sähköstä maalämpöön (Pieksämäki)
- ▶ Maakaasusta kaukolämpöön (Kouvola)
- ▶ Maakaasusta ILP (Kouvola)
- ▶ Öljystä IVLP koulussa (Valkeakoski) ja päiväkodissa (Vantaa)
- ▶ Öljystä maalämpöön koulussa (Ylöjärvi), Vuojoen kartanossa (Eurajoki), sataman terminaalirakennuksessa (Naantali) ja vuokrataloissa (Naantali, Nurmes)
- ▶ Öljylämmityksestä luopuminen (Paimio, Kouvola)

Rakennukset ja kiinteistöt 2/2

Energiatehokkuus & -säästö

- ▶ Tilatehokkuus: tyhjiään olevista kohteista luopuminen purkamalla, jättämällä kylmilleen tai myymällä (Hamina, Ii, Kontiolahti, Rääkkylä, Tohmajärvi)
- ▶ Monia toimintoja yhdistävä monitoimikeskus Wintteri (Uusikaupunki)

Uudiskohteet

- ▶ Yhtenäiskoulu Joutsenmerkki-kohteena (Akaa)
- ▶ Passiivienergiaratkaisuna toteutettu koulurakennus (Lappeenranta)
- ▶ Satama Areenan rakentaminen BREEAM-sertifikaatin mukaisesti (Kotka)
- ▶ Huonokuntoisten liikuntahallien purku ja ilmastonäkikulmat huomioivan uuden monitoimihallin rakentaminen (Kemi)
- ▶ Energiatehokkaan jätevedenpuhdistamon rakentaminen (Oulainen)
- ▶ Luonnonmaan energiatehokas ja monikäyttöinen perhetalo (Naantali)
- ▶ Massiivipuisen päiväkodin rakentaminen (Nokia)
- ▶ Päätös rakentaa uusi koulu puurakenteisena (Hamina)
- ▶ Koulukampuksen rakentaminen vihreän rahoituksen periaatteilla ja hirsirakenteisen koulun rakentaminen (Pirkkala)

Liikenne 1/2

Kuntaorganisaatioissa

- ▶ Uusia sähköautojen latauspisteitä (Akaa, Kontiolahti, Lappeenranta, Pälkäne, Seinäjoki, Valkeakoski)
- ▶ Tekniseen toimeen sähköautoja (Akaa, Joensuu, Pälkäne, Valkeakoski)
- ▶ Yhteiskäyttösähköauto työntekijöiden ja kuntalaisten käyttöön (Ylöjärvi)
- ▶ Sähköavusteinen kuormapyörä puistotoimen käyttöön (Viitasaari)
- ▶ Liikenteen päästövähennyksiin tähtäävät hankkeet (Äänekoski)

Joukkoliikenteen kehitys

- ▶ Sähköbussit (Ylöjärvi)
- ▶ Joukkoliikenneyhteyksien parannukset (Urjala)
- ▶ Lisäbussivuorot arkipäiville (Siuntio)
- ▶ Ilmainen julkinen liikenne Auton vapaapäivänä sekä teatterikäynnin yhteydessä (Joensuu)
- ▶ Kutsuohjattu julkinen liikenne (Uusikaupunki)
- ▶ Uusiutuvan dieselin käyttö bussiliikenteessä (Pori)

Liikenne 2/2

Liikennetarpeen vähentäminen

- ▶ Kuntakeskuksen ohittava uusi valtatie, jotta raskas liikenne ohjautuu pois asukastaajamista (Hämeenkyrö)

Muut

- ▶ Uusi biokaasun tankkausasema (Kitee)
- ▶ Sähköautojen latausasemien lisääminen taloyhtiöissä (Uusikaupunki)
- ▶ Pääradalta Metsä Groupin tehtaalle sähköistetty junarata (Kemi)

Kevyen liikenteen edistäminen

- ▶ Kevyen liikenteen väylien saneeraukset (Kokkola, Kärkölä)
- ▶ Asematunnelin peruskorjaus ja esteettömät kulkuluiskat (Pieksämäki)
- ▶ Uusia kevyen liikenteen väyliä (Eurajoki, Pirkkala, Raasepori, Siuntio, Ylöjärvi)
- ▶ Sähköavusteisten kaupunkipyörien ja -asemien määrän lisääminen (Lahti)
- ▶ Onnistunut kaupunkipyöräkokeilu (Loimaa)

Muita toimia

Metsät ja luonto

- ▶ Sahannevan ennallistaminen (Seinäjoki)

Vedet ja vesihuolto

- ▶ Putkiverkoston saneeraaminen hiilivapaille putkilla sujutusputkien sijaan (Lohja)
- ▶ Siirtoviemärin rakentaminen (Kärkölä)

Ruoka

- ▶ Hävikkivaa'at ja hävikkiruoan myynti ResQ-sovelluksen kautta (Akaa)
- ▶ Kiertävä hävikkivaaka ja lihaton vaihtoehto yläkoulussa ja lukiossa (Pälkäne)
- ▶ Ylijäämäruoan jakelu yhdistyksien kautta (Loimaa)

Kiertotalous

- ▶ Purkumateriaalien hyötykäyttö muussa rakentamisessa (Porvoo, Äänekoski)
- ▶ Voimalaitoksen lentotuhkan hyötykäyttö kadun rakenteissa (Porvoo)

Mahdollistavia tekoja/toimintamalleja

Yritykset

- ▶ Ilmastokumppanuus (Pieksämäki)
- ▶ Elinkeino-ohjelman päivitys: työpajat ja kysely yrittäjille heidän ilmastotoimistaan (Hämeenkyrö)
- ▶ Selvitykset yritysten hiilijalanjäljistä (Joensuu)
- ▶ Markkinavuoropuhelu vähähiilisestä toimitilarakentamisesta (Joensuu)
- ▶ Vihreän siirtymän rahaston perustaminen tukemaan erityisesti yrityksiä (Porvoo)

Suunnitelmat, strategiat, seuranta (Ilmasto& Energia)

- ▶ Strategiat ja suunnitelmat (Eurajoki, Hämeenkyrö, Kemi, Kitee, Kontiolahti, Kärkölä, Lappeenranta, Loimaa, Nurmes, Oulainen, Paimio, Pori, Porvoo, Rääkkylä, Tohmajärvi, Vantaa, Viitasaari, Äänekoski)
- ▶ KETS-toimintasuunnitelma (Kokkola, Urjala) ja -liittyminen (Pälkäne)
- ▶ Seuranta: Ilmastovahti (Nokia), EnerKey (Naantali)
- ▶ HaminaKotka Satama allekirjoitti Itämeren satamaliiton (BPO) yhteisen ilmastojulistuksen (Kotka)
- ▶ Energiansäästöohjelma (Lahti)
- ▶ Hinku-työryhmän perustaminen (Kontiolahti)
- ▶ Ilmastotavoitteet ja -toimet osaksi talousarviota (Kontiolahti, Lohja)
- ▶ Ilmastonäkökulma Toijalan keskustaprojektissa (Akaa)
- ▶ Biopolttoaineiden kestävyyskriteerit käyttöön (Hyvinkää)

Kaavoitus

- ▶ Kestävyyden huomiointi jo kaavoitusvaiheessa yhteistyössä mm. infrarakentamisen ja vesihuollon kanssa (Hollola)
- ▶ Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen joukkoliikennereitin läheisyyteen (Pirkkala, Hyvinkää)
- ▶ Arkkitehtikilpailu keskustan tiivistävän kehityksen ja raideliikenteen kehittämiseen (Ylöjärvi)
- ▶ Uusi, ilmastoviisas asuinalue (Ylöjärvi)
- ▶ Asemakaavojen vähähiilisuuden arviointimenetelmän pilotointi, AVA-työkalu (Vantaa)
- ▶ Kaukolämmön kausivaraston asemakaavan laatiminen (Hyvinkää)
- ▶ Suunnittelutarveratkaisu ja rakennuslupa myönnetty aurinkovoimapuistolle (Kärkölä)
- ▶ Kaavoituksen ja luvituksen edistäminen merituulivoimarakentamisen edistämiseksi (Pori)

Kuntalaiset

- ▶ Hinku-lehti, Ekoteko-liite Vakka-Suomen kotitalouksiin (Uusikaupunki)
- ▶ Vihreä Kemin aktiivinen viestintä (Kemi)
- ▶ Climate Campaigners -hanke aktivoi asukkaita ja yhdistyksiä ilmastotoimiin (Lahti)
- ▶ Kuntalaiset voivat tutustua kaupungin kiinteistöjen energiankulutukseen ja -tuotantoon seurantajärjestelmän avulla (Porvoo)

Liikenne

- ▶ Pirkkala-Tampere -ratikan toteutussuunnittelun aloittaminen (Pirkkala)
- ▶ Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (Seinäjoki)
- ▶ Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (Hollola, Hämeenkyrö, Kärkölä)
- ▶ Opinnäytetyö pyöräilyn edistämiseksi (Heinola)
- ▶ Lisätty tukea joukkoliikenteelle (Pirkkala)
- ▶ Pyöräliikenteen koordinaattoritoiminta (Akaa, Valkeakoski)
- ▶ Oman bussiliikenteen uudelleenbrändäys ja päivitys (Raasepori)
- ▶ Valtuuston päätös investoida merkittävästi joukkoliikenteeseen (Lohja)

Koulut, kasvatus ja sivistys

- ▶ Kirjaston kestävän kehityksen työ (Seinäjoki)
- ▶ Perusopetuksen ympäristöohjelman päivitys (Seinäjoki)
- ▶ Ilmasto- ja kestävyyskasvatus perusopetuksessa (Kokkola, Kouvola, Vantaa), varhaiskasvatuksessa, ammatillisessa opetuksessa ja lukiossa (Vantaa)

Tapahtumat ja kampanjat

- ▶ 50/50-energiansäästökampanja kouluissa, päiväkodeissa ja kirjastoissa (Lohja)
- ▶ Näkyvästi osallistuminen mm. Miljoona roskapussia ja Mahanpuruja muovista - tempauksiin (Kemi)
- ▶ Pyöräilyyn liittyvät tempaukset (Kärkölä)
- ▶ Astetta alemmas -kampanjaan osallistuminen (Hämeenkyrö)
- ▶ Biokaasuinfo (Urjala)
- ▶ Tekstiilialan kiertotalousnäkökulma Muotiviikoilla (Paimio)

Luonto ja kiertotalous

- ▶ Metsänhoitosuunnitelma ja yhteistyö paikallisen metsänhoitoyhdistyksen kanssa (Hämeenkyrö)
- ▶ Selvitys hävikkiterminaalin perustamisesta (Nokia)
- ▶ Sääksenharjun kiertotalousalue (Ii)
- ▶ Kiertotalouskoordinaattorin palkkaaminen (Paimio)

Selvityksiä

- ▶ Biokaasutuotannon esiselvitys (Akaa)
- ▶ Lämmitysselvitys (öljystä pois) (Pälkäne, Kontiolahti)
- ▶ Tilojen käyttöasteselvitys (Viitasaari)
- ▶ Opinnäytetyö kaupungin rakennusten muuntamiseksi hiilineutraaleiksi (Heinola)
- ▶ Aurinkovoimapuiston yhdyskuntatekniikan rakentaminen aloitettu (Pälkäne)

Muut

- ▶ Mayors indicators -palvelun hankinnan valmistelu (Viitasaari)
- ▶ Rakennusvalvonnan sähköisen asiointipalvelun ja arkiston käyttöönottoaminen (Rääkkylä)
- ▶ Kestävän ruokakulttuurin edistäminen (Kokkola)
- ▶ Ilmastohankkeita (Äänekoski, Kotka, Valkeakoski, Raahe, Kotka, Joensuu, Rääkkylä, Tohmajärvi, Nurmes, Kouvola, Ii, Uusikaupunki)

Hankinnat

- ▶ Ostopalveluna hankittavien koneiden päästöluokituskriteerit (Oulainen)
- ▶ Kestävän kehityksen kriteerit kaupungin hankinnoissa (Naantali)
- ▶ Kulutusperusteilla kilpailutus kuljetusten ja urakoissa käytettyjen ajoneuvojen hankinnassa (Laitila)
- ▶ Vähähiilisten hankintojen kehittäminen ja koulutus (Lohja)

Kiitos!

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Tämän esityksen sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja CINEA / Komissio ei ole vastuussa esityksen sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

